

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

9 ביולי 2018

1243

כ"ו בתמוז התשע"ח

עמוד

הצעת חוק חומרי נפץ (תיקון מס' 4 והוראת שעה), התשע"ח-2018 1098

הצעת חוק חומרי נפץ (תיקון מס' 4 והוראת שעה), התשע"ח-2018

תיקון סעיף 22

1. בחוק חומרי נפץ, התשי"ד-1954¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 22 –

(1) בסעיף קטן (א)(1), במקום "ושירותו בתי הסוהר" יבוא "שירותו בתי הסוהר, יחידות סמך של משרד ראש הממשלה שיעקר פעילותו בתחום ביטחון המדינה ויחידות סמך של משרד הביטחון";

(2) במקום סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב) (1) לעניין הפעולות המנויות בסעיף קטן (א)(1), רשאי שר הביטחון לפטור מפעל ביטחוני כמשמעותו בסעיף 29א(א) לחוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968² (בסעיף זה – מפעל ביטחוני), מהוראות חוק זה, כולן או חלקן, ובלבד שהודיע על כך בכתב לשר הפנים ולמי שממונה על מתן ההיתרים לפי חוק זה.

(2) פטור כאמור בפסקה (1) יינתן לתקופות שלא יעלו על חמש שנים כל אחת.

(ב) שר הביטחון רשאי, בהתייעצות עם שר הפנים ועם השר להגנת הסביבה, לקבוע בתקנות הוראות לעניין בטיחות שיחולו על מפעלים ביטחוניים שקיבלו פטור כאמור בסעיף קטן (ב), ובכלל זה הוראות לעניין ייצור, בחינה, ניסוי, החסנה והעברה ממקום למקום של חומרי נפץ.

ד ב ר י ה ס ב ר

הביטחוניים שבבעלות המדינה (תעש מערכות בע"מ, רפאל – מערכות לחימה מתקדמות בע"מ והתעשייה האווירית לישראל בע"מ) מתחולת הוראות החוק.

במסגרת התיקון המוצע בחוק זה, מוצע להבחין בין יחידות סמך ביטחוניות של הממשלה, המהוות חלק אורגני מן הרשות המבצעת, לבין מפעלים תעשייתיים העוסקים בחומרי נפץ לשימושים ביטחוניים. באשר לראשונים, מוצע שיחול לגביהם הפטור הקבוע בסעיף 22(א)(1) לחוק וכל כיום על צבא הגנה לישראל, משטרת ישראל ושירות בתי הסוהר. לעומת זאת הפטור בסמכות שר הביטחון, כאמור בסעיף 22(ב) לחוק, יחול כעת רק לגבי מפעל ביטחוני כהגדרתו בסעיף 29א(א) לחוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968 (להלן – מפעל ביטחוני).

תיקון זה מוצע בשל הפרטתה בעתיד של חברת תעש מערכות בע"מ, שלאחר הפרטתה לא תהיה עוד בגדר מפעל ממפעלי מערכת הביטחון, אך כן תהיה בגדר מפעל ביטחוני, ובהתאם לכך, יהיה שר הביטחון מוסמך לפטור אותה מתחולת הוראות החוק, כאמור בסעיף 22(ב) כנוסחו המוצע, ויחול עליה המשטר המשפטי שיקבע השר, הכול כמפורט להלן.

ביולי 1992 אירע פיצוץ במפעל "תעש נוף ים" אשר בעקבותיו מינה ראש הממשלה ושר הביטחון דאז, יצחק

כללי ביום ט' באייר התשע"ו (17 במאי 2016) קבעה הממשלה, במסגרת החלטה מס' 1459, ואת אופן הסדרת האחריות לפיקוח על הבטיחות בחומרי נפץ המשמשים למטרות ביטחוניות. בתוך כך החליטה הממשלה, בהתאם לסמכותה לפי סעיף 24 לחוק חומרי נפץ, התשי"ד-1954 (להלן – החוק), להעניק לשר הביטחון את הסמכויות הנתונות לפי החוק האמור לשר הכלכלה, ככל שהן נוגעות למפעלים ביטחוניים כמשמעותם בחוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968 (להלן – חוק רישוי עסקים).

עוד נקבע במסגרת אותה החלטה, כי לצורך יישום העברת הסמכויות האמורה, יכין שר הכלכלה והתעשייה (כיום – שר העבודה הרווחה והשירותים החברתיים) הצעה לתיקון החוק, בתיאום עם שר הביטחון, ויביאה לאישור הממשלה עד יום כ"ה בתמוז התשע"ו (31 ביולי 2016). הצעת חוק זו עניינה בתיקונים הנדרשים לצורך העברת הסמכויות כאמור.

סעיף 1 סעיף 22(א)(1) לחוק קובע שורה של גופים ופעולות שאותם גופים מבצעים בחומרי נפץ, אשר פטורים מתחולת החוק (להלן – הגופים הפטורים). סעיף 22(ב) לחוק מסמיך את שר הביטחון לפטור את מפעלי מערכת הביטחון ושלוחותיה מהוראות החוק. מכוח סעיף זה פטרו שרי הביטחון במהלך השנים את המפעלים

¹ ס"ח התשי"ד, עמ' 64; התשמ"א, עמ' 140.

² ס"ח התשכ"ח, עמ' 204.

(2) (1) לא נקבעו תקנות לפי סעיף קטן (ב), ייתן שר הביטחון, בהתייעצות עם שר הפנים ועם השר להגנת הסביבה, למפעל ביטחוני שקיבל פטור כאמור בסעיף קטן (ב), הוראות בטיחות שיחולו עליו, ובכלל זה הוראות לעניין ייצור, בחינה, ניסוי, החסנה והעברה ממקום למקום של חומרי נפץ.

(2) נקבעו תקנות לפי סעיף קטן (ב), רשאי שר הביטחון, בהתייעצות עם שר הפנים ועם השר להגנת הסביבה, לתת למפעל ביטחוני מסוים הוראות נוספות או שונות מאלה שנקבעו בתקנות כאמור:

2. (א) בתקופה שמיום פרסומו של חוק זה עד יום כ"ג בטבת התשע"ט (31 בדצמבר 2018), יקראו את סעיף 22(ב)(1) לחוק העיקרי, כנוסחו בסעיף ו(2) לחוק זה בלי המילים "בהתייעצות עם שר הפנים ועם השר להגנת הסביבה".

הוראת שעה
והוראת מעבר –
הוראות לעניין
בטיחות

(ב) הוראות שנתן שר הביטחון לפי סעיף קטן (א) יעמדו בתוקפן עד תום התקופה האמורה באותו סעיף קטן ואין בהן כדי לגרוע מהוראות שניתנו לפי כל דין.

ד ב ר י ה ס ב ר

לשם כך מוצע להסמיכו לקבוע בתקנות, בהתייעצות עם שר הפנים ועם השר להגנת הסביבה, הוראות בטיחות כלליות שיחולו על מפעלים ביטחוניים כאמור, וזאת כמשטר משפטי חלופי להוראות החוק.

כמו כן מוצע כי אם לא הותקנו תקנות כאמור יהיה שר הביטחון מוסמך, בהתייעצות עם שר הפנים ועם השר להגנת הסביבה, לתת באופן פרטני, למפעל ביטחוני מסוים, הוראות בטיחות דוגמת הוראות מדריך הבטיחות, או הוראות אחרות, אשר יחולו רק על המפעל הביטחוני שלו ניתנו. עוד מוצע להסמיך את שר הביטחון, גם זאת בהתייעצות עם שר הפנים והשר להגנת הסביבה, להוסיף או לשנות, לגבי מפעל ביטחוני מסוים, מההוראות שנקבעו בתקנות, אם נקבעו.

סעיף 2 במטרה למנוע מצב של חסר באסדרה, ולתת לשר הביטחון שהות להתייעץ עם שר הפנים ועם השר להגנת הסביבה לעניין הוראות הבטיחות שראוי להחיל על המפעלים הביטחוניים השונים, מוצע לקבוע כי שר הביטחון יהיה מוסמך מיום פרסומו של החוק המוצע ועד סוף שנת 2018, לתת הוראות בטיחות למפעלים ביטחוניים באופן פרטני אף בלא התייעצות עם שר הפנים ועם השר להגנת הסביבה. יצוין כי בכוונתו של שר הביטחון לעשות שימוש בסמכות זו כדי לחייב את אותם מפעלים להמשיך ולפעול בהתאם להוראות מדריך הבטיחות, כל עוד לא נקבעו תקנות כמוצע בחוק זה.

רבין ז"ל, את ועדת חורב – ועדה בראשותו של האלוף (במיל') עמוס חורב, ובהשתתפות נציגים ממשרדי הממשלה השונים, ובהם משרד הרווחה, משרד הפנים ומשרד התחבורה וכן נציגים מנציבות כבאות והצלה, צבא הגנה לישראל והאקדמיה. המלצותיה העיקריות של הוועדה היו להקים ועדת היגוי לבטיחות בתחמושת וחומרי נפץ במשרד הביטחון וכן להקים יחידה לרישוי מפעלים ביטחוניים במשרד הפנים.

לאחר עבודה שנמשכה כמה שנים, קבעה ועדת ההיגוי לבטיחות בנפוצים במשרד הביטחון קובץ של הוראות – מדריך 4145 של משרד הביטחון לבטיחות בייצור, אחסנה ושינוע תחמושת וחומרי נפץ (להלן – מדריך הבטיחות). המדריך מפרט דרישות בטיחות לעניין הליכי ייצור, ניסויים, בחינה, אחסנה ושינוע של תחמושת וחומרי נפץ ביטחוניים, כדי להבטיח את הבטיחות לעובד ולסביבה.

עם הפצתו של מדריך הבטיחות לגורמים השונים שלקחו חלק בהכנתו ולמפעלים הביטחוניים שקיבלו פטור מהוראות החוק, בשנת 2002, החל שר הביטחון דאו להנחות את אותם מפעלים ביטחוניים, לפעול בהתאם להוראות מדריך הבטיחות. במשך השנים מאז, התנו שרי הביטחון השונים את מתן הפטור בקיום הוראות מדריך הבטיחות.

מוצע לעגן בחקיקה את סמכות שר הביטחון להציב למפעלים ביטחוניים שפטר מתחולת החוק, דרישות בטיחות.

